

Bomen en bladeren

Het is herfst, de blaadjes beginnen te vallen en veel planten zijn uitgebloeid.

Waar blijven vlinders in de winter?

Als het in september en oktober weer kouder wordt, gaan de vlinders in winterrust. De meeste vlinders in Nederland brengen de winter door als eitje, rups of pop. Een paar opportunisten brengen de winter door als vlinder: de kleine vos, de dagpauwoog, de gehakkelde aurelia en de citroenvlinder. In de vroege voorjaarszon zijn dit de eerste vlinders die zich laten zien.

Vlinderkastje

Vlindersoorten die als vlinder overwinteren zoeken beschutte plekje op. Vaak verschuilen ze zich op rommelzolders, in schuurtjes of tussen de bladeren. U kunt de vlinders dus een handje helpen met een vlinderkast. Zie link: [Doe-tip: Maak je eigen vlinderhuisje! - Groen om te doen \(iun.nl\).](#)

Winterklaar maken? Liever niet!

Al die eitjes, rupsen en poppen overwinteren ook in uw tuin. Rupsen verstoppen zich ergens in het gras, tussen de beplanting of onder afgefallen blad. Laat uitgebloeide planten dus vooral met rust en maai niet in de winter. Toch opruimen? Wacht dan tot het voorjaar.

Eitjes in de winter

Onder andere de [familie van de dikkopjes](#) overwintert als eitje. Het vrouwtje legt de eitjes in de stengels van grassen. Deze eitjes komen niet uit, maar blijven de hele winter tussen het gras zitten. Pas als het voorjaar wordt kruipen de rupsen naar buiten.

Rupsen in de winter

Als rups overwinteren onder andere het [oranje zandoogje](#) en het [koevinkje](#). De rupsen zitten doodstil en kunnen goed tegen kou en vorst. Zodra het voorjaar begint worden ze weer actief en eten urolijk verder, totdat ze gaan verpoppen.

Poppen in de winter

De koolwitjes bijvoorbeeld, overwinteren als pop. Poppen kunnen zich niet bewegen en zijn daarom goed verstopt. Ze hangen ergens tussen de planten, of liggen gewoon op de grond.

Overwinteren als ulinder

Citroenulinders hebben antiurines in hun lijf en zullen dus niet snel doodvriezen

Soorten die in Nederland als vlinder overwinteren zijn de citroenvlinder, de dagpauwoog, de gehakkelde aurelia en de kleine vos. Sommige vlinders kruipen weg in een beschut hoekje in een schuur of in een holle boom. Ze houden een soort winterslaap en komen in de lente weer tevoorschijn.

De citroenvlinder is een taaiet: die gaat gewoon ergens aan een blad of een takje hangen en kan zelfs overleven als de temperatuur onder nul komt. Tijdens de eerste zonnige lentedag komen de vlinders weer tevoorschijn.

Een vlinder in je huis

Soms gebeurt het dat u in het najaar in huis een vlinder tegenkomt die wil overwinteren. Als de vlinder binnen blijft dan blijft hij actief door de warmte, en hij verbruikt dan veel te veel energie. U kunt de vlinder het beste voorzichtig vangen in een glas, en vrijlaten op een beschutte plek zoals in een schuurtje of onder een afdakje. Hij zoekt dan vanzelf zijn beste plekje op (waarschijnlijk vind je hem de volgende dag niet meer terug).

Ger Cremers met een bont zandoogje (foto: Henny Martens)

Werkgroep Vlinders van IVN Maasduinen

ivn natuur
educatie
Maasduinen

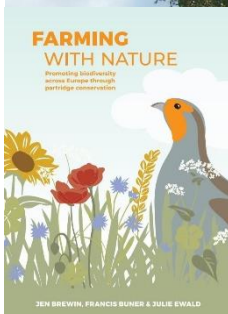

Mooi Schandelo

Zaterdag 17 september is een groep mensen actief gestart met zaaien en harken van een bloemenmengsel voor bijen langs het oude kerkpad over Landgoed Enderhof. Enderhof ligt hier al 300 jaar en heeft grond ter beschikking gesteld voor dit bloemrijk project i.s.m. de vereniging Mooi Schandelo [Home | Mooi Schandelo](#) en werkgroep Biodiversiteit van IVN Maasduinen.

Na een hartelijk welkom van Peter Wijnhoven begint Ton Wetjens met een workshop over Bloemen en Bijen en hoe te zaaien voor een succesvol bloemenrijk weidelandschap voor meer biodiversiteit. Daarna gaan ze uljtig aan het werk ...

Planteninventarisatie Burgemeester Bergerpark

Op donderdag 31 augustus ging de werkgroep Natuur in de Stad samen met de plantenwerkgroep van IVN de Steilrand voor de laatste keer op pad om alle planten in het Burgermeester Bergerpark in Venlo te inventariseren.

"Het Burgemeester Bergerpark is een goed bewaard geheim in Venlo. Het Bergerpark was voor de reconstructie in 1998 een traditioneel stadspark met nette gazons, bosplantsoen, heestergroepen en een aantal bomen. Het park wordt van oudsher doorsneden door 't Rienke. Dit is een kanaal dat in een ver verleden door de Spanjaarden is gegraven. Het kanaal dient nu voor de afvoer van regenwater. Bij de herinrichting van dit park in 1998 is er een tweede beek aangelegd. Het kwelwater dat in de achterliggende wijken wordt verzameld loopt nu via verschillende niveaus zichtbaar door het park in de Rijnbeek. Het park bestaat uit een traditionele bomenweide, een stedelijke parkrand met speelfuncties en natuur. Perfect voor de zomer dus!"

Zie ook [Burgemeester Bergerpark | VenloVerwelkomt](#)

Foto's: Ton Wetjens

IVN wil hiermee de gemeente Venlo kennis laten maken met de eigen achtertuin, zodat zij een passend beleid en beheer kunnen afstemmen gericht op klimaatverandering en biodiversiteit.

Heksenkruid

ivn natuur
educatie
Maasduinen

Wat is het IVN?

Het instituut voor Natuur, educatie en duurzaamheid is een landelijke vereniging met plaatselijke afdelingen. IVN Maasduinen is een afdeling met als werkgebied het noordoostelijk deel van de gemeente Venlo.

Wat wil het IVN?

Mens en Natuur zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. Wij als IVN verbinden mensen en natuur. We laten jong en oud beleven hoe leuk, gezond en belangrijk natuur is. Op die manier dragen wij bij aan een duurzame samenleving, individuele gezondheid en het welzijn van iedereen.

Wat doet onze afdeling?

Onze afdeling richt zich op onderhoud van natuurgebieden, inventarisaties en educatie door middel van excursies en lezingen. In samenwerking met grondeigenaren wordt gewerkt aan verbetering van de biodiversiteit door het inzaaien van wilde bloemenranden en -akkers.

Hoe werkt een afdeling?

Alle activiteiten van IVN Maasduinen zijn vrijwilligersactiviteiten. Veel leden zijn binnen de vereniging actief. Het hart van onze vereniging zijn onze werkgroepen, daarnaast zijn ook leden actief in de natuurfotografie en met insecten.

Behalve werkgroepen zijn er ook kortlopende projecten. Zoals het inventariseren van landgoederen en bedrijventerreinen op flora en fauna. Heb je belangstelling? Neem contact op en sluit je aan.

Hoe word je lid?

Geef je op via [Aanmelden - Maasduinen \(ivn.nl\)](https://www.ivn.nl/aanmelden)

Wat kost een lidmaatschap?

Een lidmaatschap per huishouden bedraagt €22,-

Een individueel lidmaatschap volwassene bedraagt €22,-

Een individueel lidmaatschap < 18 jaar bedraagt €2,50

De contributie kun je jaarlijks zelf overmaken naar onze bankrekening NL94 RABO 0153513861 op naam van IVN Maasduinen onder vermelding van 'Contributie'.

Vanaf 2024 wordt de contributie verhoogt naar €25,-.

Wat ontvang je als lid?

Je kunt gratis deelnemen aan alle activiteiten binnen de afdeling. Binnen IVN kun je met korting deelnemen aan cursussen en lezingen. Je ontvangt maandelijks de nieuwsbrief van IVN-maasduinen en elk kwartaal het tijdschrift Mens en Natuur.

Werkgroepen

IVN Bestuur de Maasduinen

Voorzitter	Ton Wetjens	Tel. 06-2138 2434
Penningmeester	Hans Billekens	Tel. 06-1413 2768
Secretariaat	Annet Weijkamp	Tel. 06-1518 1174
Algemeen lid	Henny Martens	Tel. 06-3061 2548
Algemeen lid	Marc Vergeldt	Tel. 06-4159 7904

IVN Werkgroepen de Maasduinen

- Jeugd & Jongeren: Jose Wennekers jose.wennekers@outlook.com
In Veilige Handen: Jose Wennekers en Peer Maas
- Natuur Beheer: Henk Wennekers henk.wennekers@outlook.com
- Natuurpad 'Volg de Das': Sraar Geelen Tel: 06-2219 6724
- Natuur in de stad 'Venlo': Sjeng Vissers sjma@home.nl
- Speelnatuur 't Smokkelpad': Ton Wetjens tonwetjens70@gmail.com
- Biodiversiteit: Annet Weijkamp annet.weykamp@telfort.nl

- Amfibieën & reptielen: Ton Wetjens Tel: 06-2138 2434
- Vlinders: Henny Martens henny.martens@hotmail.nl
- Vleermuizen: Albert Raaijmakers Tel: 06-3748 9718
- Roofvogels en Vogels: Theo Lommen theo.lommen@hetnet.nl
- Zoogdieren: Ron Keijers ronkeijers@hotmail.com

Eind Redactie Nieuwsbrief: Annet Weijkamp

annet.weykamp@telfort.nl

Beheerder IVN Website: Wiel Jacobs

ivn.maasduinen@live.nl

Werkgroep Beheer

Zaterdagochtend 7 en 21 oktober van 9 tot 12 uur

Aanmelden bij Henk.wennekers@outlook.com

natuur
werkdag

Samen voor natuur dichtbij huis

Sluit je aan bij meer dan 15.000 enthousiaste deelnemers tijdens de Nationale Natuurwerkdagen op 4 november

Aanmelden via : [Home - Natuurwerkdag](#)

IVN Venlo Binnenstad e.o.

woensdag 4 oktober van 20.00 tot 22.00 uur : lezing over “De geschiedenis van de Maas en zijn landschap” door Hans de Jong in 't Zoemhukske, kasteellaan 3 in Horst

Zie ook : [Bewogen geschiedenis van de Maas en zijn landschap - de Maasdorpen \(iun.nl\)](#)

donderdag 12 oktober van 18.30 tot 21.00 uur : workshop “Een levende tuin maak jezelf” in gemeenschapshuis Ut tref, Hendrikxstraat 17 in Venlo-Zuid

Opmerking: tijdig aanmelden via [Workshop 'Een levende tuin maak je zelf' - Limburg \(iun.nl\)](#)

Kun je niet meedoen? Meld je dan aan voor de webinar op 24 oktober van 19.30 tot 21.00 uur via [Webinar 'Een levende tuin maak je zelf' - Limburg \(iun.nl\)](#)

zondag 22 oktober van 14.00 tot 16.15 uur : bezoek met gids aan de kasteeltuinen Arcen met speciale aandacht voor de kleurenpracht van de bomen, Lingsforterweg 26 in Arcen

Opmerking: tijdig aanmelden en vooruit betalen

Zie ook: [Bezoek Kasteeltuinen Arcen - de Maasdorpen \(iun.nl\)](#)

Welkom aan onze nieuwe leden

Sandra Hanrath uit America

Amateur natuurfotografen exposeren

Vrijdagavond 22 september hebben amateur fotografen van IVN maasduinen hun foto's aan het publiek getoond in de zaal van de Witte Kerk in Venlo.

Foto: Gerard Roes

Monniksgier

50 JAAR

FOTOGROEP
HORST·AAN·DE·MAAS

Jubileumexpositie

14 oktober t/m 12 november 2023

't Gasthoês

Meeneem expositie: 'Kiek es beej de bure'

Gastsprekers

Karin de Jonge
Natuurfotografie
27-10-2023
aanvang 19:30 uur

Tom Meerman
Foto's bespreken
3-11-2023
aanvang: 19:30 uur

Entree lezingen € 5,-

't Gasthoês | Gasthuisstraat 25 | Horst

www.fotogroephorstaandemaas.com

Schildpaddenopvang info

Waarom sterft een schildpad in de Nederlandse natuur?

Los van het feit dat het grove dierenmishandeling is om een gehouden dier aan zijn lot over te laten, is het ook zeker dat het dier hoe dan ook binnen enkele jaren zal sterven.

Waarom sterft een schildpad in de Nederlandse natuur?

Omdat een waterschildpad pas kan eten vanaf 18 graden, is er in NL slechts een hele korte periode om überhaupt voedsel te kunnen opnemen. Naast dat ze het voedsel nodig hebben om te functioneren, is het ook nodig om vóór elke winter voldoende vetreserves op te bouwen i.u.m. noodzakelijke winterrust. Omdat de warme periodes te kort zijn en de koude periodes veel te lang, zullen zij dus elk jaar onvoldoende reserves opbouwen. Het gevolg is, langzame verhongering wat 5 a 7 jaar kan duren. Uitzonderingen daargelaten maar uiteindelijk zal iedere schildpad door verhongering sterven.

Naarmate de weerstand afneemt neemt het risico op een virus- of parasitaire infectie snel toe, welke binnen enkele weken het dier dermate verzwakt dat al snel de dood zal intreden. Deze dieren sterven veelal in het water. Komen door vergassing nog eenmaal boven en zinken vervolgens naar de diepte. Dit is ook de reden dat men bijna nooit dode schildpadden aantreft. Daarnaast bij grote groepen schildpadden, zullen zij uiteindelijk i.u.m. het gebrek aan voldoende voedsel elkaar opeten met alle risico's van dien. Schildpadden blijven namelijk aaseters en eten dan ook rottend vlees. Het probleem blijft hierdoor dan ook onder de radar....

Een hardnekkige mythe is dat mensen blijven volhouden dat schildpadden ergens al decennia zouden zitten. Er zijn uitzonderingen dat hele oude roodwang schildpadden sterker zijn dan de meeste gedumpte schildpadden zoals de geelwang, geelbuik en zaagrug. Maar dan nog, moet u zich goed realiseren dat er jaarlijks op dergelijke plekken schildpadden worden "bij gedumpt" Ook relatief kleine schildpadden welke sowieso maar kort kunnen overleven. Van geboortes in de natuur hebben wij nooit sluitend bewijs gezien. Een magere schildpad is voor een leek moeilijk te zien. Ik zie het direct aan de ingevallen ogen en magere pootjes en de diepte van de buikholte. Aan het schild zit men niets of weinig, hooguit alg of leemaanslag. Dit is anders bij een magere hond of kat, dit is direct te zien, ook voor leken.

Zie je ergens schildpadden? Helaas is het onmogelijk om ze te vangen! Zodra men waterschildpadden benaderd zullen zij direct het water induiken. In het water is een waterschildpad zo snel als een vis. Zelfs in een klein vijvertje is het bijna onmogelijk om een schildpad te vangen. Dit is ook de reden dat Dierenambulances niet komen wanneer de schildpad niet is gevangen. Treft u een schildpad aan die aan de wandel is op straat of in de buurt van water. Probeer deze dan altijd te vangen. Gooi er een jas overheen bijvoorbeeld en bel de Dierenambulance. Een zelf gerespecteerde dierenambulance zal altijd de schildpad ophalen en naar een opvang brengen. Dierenambulances die niets doen, smoesjes hebben of zelfs het advies geven om het dier terug te zetten kunt u niet serieus nemen. Verwijs in dit geval altijd naar ons protocol voor Dierenambulances en doe vooral **melding bij ons! meldpunt@schildpaddenopvang.nl of bel 088 – 444 0 777** bereikbaar van 12:00 tot 00:00.

Bij ons is in ieder geval elke gevonden schildpad altijd welkom! Het gaat ons om de dieren, geld is niet onze drijfveer, dan hadden we beter iets anders kunnen doen

[Link: Regionale telefoonnummers: Meldpunt voor Gevonden Schildpadden. – Stichting Schildpaddenopvang Nederland](#)

Waarom hebben we bomen nodig?

Misschien om je erachter te verstoppen?

Misschien omdat er dieren in kunnen wonen?

Misschien omdat we bomen mooi vinden?

Waarom hebben we bomen ECHT nodig!

Bomen zijn HEEL nuttig!

Een boom lijkt op een groot gebouw waarin veel dieren wonen.

Een eekhoorn verstopt nootjes in een holletje van een tak

Vogels maken nesten op een tak. De takken van de boom beschermen jonkies tegen wind en regen.

Op de stam van de boom rusten ulinders uit. Kleine diertjes kruipen onder de schors en leggen hun eitjes

Onderaan de bomen liggen afgevallen blaadjes. Ze maken samen met de grond mest. Daarvan groeit alles beter: gras, de planten en ook de boom.

Insecten en rupsen eten van de bladeren. De bladeren van alle bomen maken zuurstof. Dat hebben mensen nodig om in te ademen.

Een houthakker hakt de boom om. Van de stam en de dikke takken worden meubels gemaakt en balken om huizen te bouwen. Maar van hout wordt ook papier gemaakt.

Een boom heeft ook wortels. Die zitten onder de grond. Als het regent zuigen de wortels het water op. Zo drinkt de boom. Die zorgen ook dat de boom stevig in de grond staat.

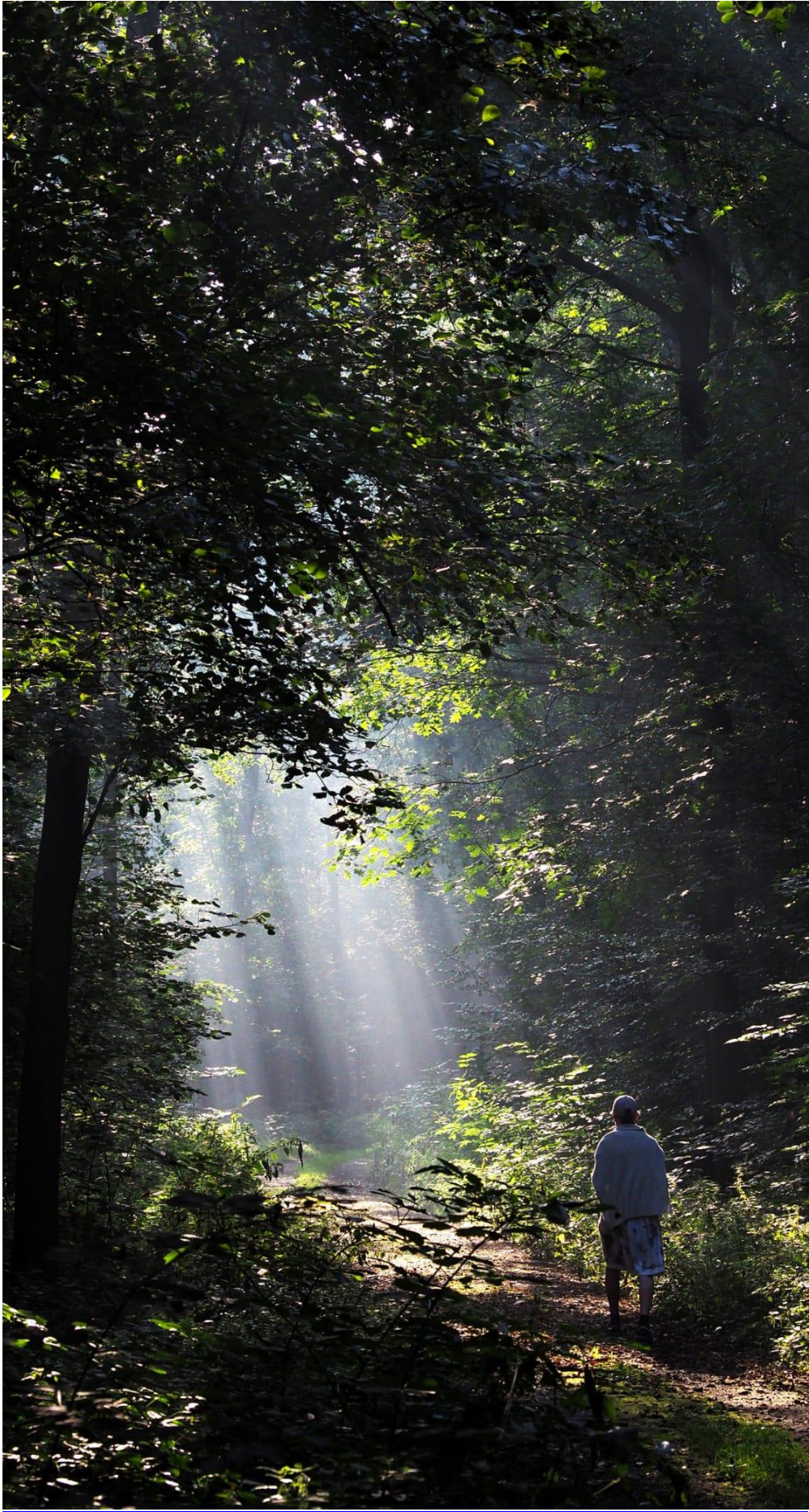
Bomen zijn dus erg nuttig voor dieren en voor mensen.

Als er bomen worden omgehakt moeten er daarom weer nieuwe bomen worden geplant.

Maak een foto en stuur deze naar de redactie annet.weykamp@telfort.nl

Dan maken we een mooie compositie voor de Nationale Boomfeestdag. Vanwege klimaatverandering is de feestdag verplaatst naar de 3^e woensdag van november.

[Boomfeestdag - Nationale Boomfeestdag: 15 november 2023](#)

Bladblazers

Uit: Animals Today, Mediaplatform van House of Animals

Zodra de blaadjes vallen worden overal in het land de bladblazers tevoorschijn gehaald. Die rommel moet zo snel mogelijk van het gazon!

Al die losse bladeren die maar op de grond liggen en in cirkeltjes door de straten waaien? Weg ermee! Dus worden ze bijeen geblazen en afgevoerd alsof het giftig afval is. Bladblazen is een obsessie geworden in ons land. Netheid overtreft ecologie. Slechts weinigen staan erbij stil dat afgevallen bladeren een belangrijke rol vervullen voor veel dieren en dat ze als voeding voor de grond werken. Dus om nu de bladeren weg te blazen en in het voorjaar dure compost te kopen is niet slim!

Het meedogenloze geloei van bladblazers is niet alleen erg storend voor de burens, maar ook zeer destructief voor de natuur. Beter zou zijn de hark te pakken en de bladeren ergens in een hoek op een hoop te vegen, want daar vormen ze een winterslaapplaats voor egels. Onder de bladeren leven hommels, sommige ulindersoorten, wormen, pissebedden en lieveheersbeestjes; ze zitten er beschut en eten van de blaadjes.

Insecten zijn belangrijk als bouwstenen van de voedselketen, en het gebruik van bladblazers vernietigt het insectenleven in de bladeren. We hebben al een enorm percentage van ons insectenleven verloren, dus moeten we de overgebleven insecten in stand houden, zodat ze zich kunnen voortplanten en hun werk kunnen doen om het evenwicht in de omgeving te bewaren.

Insectenetende vogels zoals winterkoning, roodborst en heggemus zijn dol op al die beestjes onder de blaadjes. Sterker nog, hun leven hangt ervan af als de temperatuur onder nul zakt, want dan verbranden deze kleine vogels tot wel 10 procent van hun lichaamsgewicht om warm te blijven. Overdag moet er flink gegeten worden om zichzelf tijdens de koude nachten warm te houden.

Ook egels hebben bladeren nodig en rommelige hoekjes om te kunnen overwinteren. Maar wanneer iedere hoop met blad wordt weggeblazen omdat we in een saai aangeharkt landje willen leven gaat dat ook ten koste van egels.

Maar welke bladblaasfanaat staat bij dit alles stil?

De schijnbaar onschuldige bladblazer kan veel meer schade aanrichten dan je zou denken – zowel voor je gezondheid als voor het klimaat. Een bladblazer met een benzinemotor stoot onder meer CO, CO₂, giftige verbrandingsgassen en fijnstof uit en is dus erg slecht voor de luchtkwaliteit. Fijnstofdeeltjes van 10 micrometer en kleiner zijn inhaleerbaar, kunnen zich afzetten op luchtwegoppervlakken en daar blijven; terwijl kleinere deeltjes (2,5 micrometer of minder) diep in de longen kunnen doordringen.

Ook is er sprake van onverbrande brandstof: giftige verbindingen uit benzine die in de lucht lekken, hetzij door verdamping, hetzij door onvolledige verbranding in de motor. Verscheidene van deze verbindingen zijn kankerverwekkend en staan bekend als irriterende stoffen voor ogen, huid en luchtwegen.

Geluidsoverlast

De meeste bladblazers zijn net zo luidruchtig als een kettingzaag en zorgen voor ernstige geluidsoverlast en soms zelfs gehoorbeschadiging. Sommige stoten tussen de 80 en 85 decibel (dB) uit tijdens gebruik. De meeste goedkope of middelgrote bladblazers kunnen gebruikers en hun omgeving echter blootstellen aan maximaal 112 decibel (een opstijgend vliegtuig genereert 105 decibel, de pijngrens ligt op 120 dB).

Nog moordender zijn bladzuigers, die met hun enorme zuigkracht een luchtstroom hebben van 160 kilometer per uur. De gebruikers hebben er geen flauw benul van dat ze niet alleen veel slachtoffers maken onder kevers en spinnen; ook kikkers en andere dieren die zich in de bladeren veilig wanen vallen ten prooi aan het monster.

Bladblazers zijn niet alleen oorverdovend luid en vervuilen de lucht met hun verbrandingsmotoren, ze beschadigen ook de bodembiologie serieus. Naast bladeren en insecten worden tevens plantenzaden vernietigd.

Hoe dan ook, de apparaten zijn overbodig. Ga in plaats daarvan weer harken, harken en harken.

dreamstime.com ID 51517259 © Blueringmedia

Bladerpret

De herfst is voor veel dieren het seizoen om voedsel te verzamelen voor de koude wintermaanden. Tijd om ook jouw verzamelwoede aan te wakkeren dus!

Een knalfeest met confetti!

Huh? Wel, het zit zo. Met al die afgevallen bladeren in prachtige herfstkleuren kan jij een levensvoorraad confetti aanleggen. Zo is je leven voortaan één groot feest. Het allerbeste: als je deze confetti in het bos strooit hoef je zelfs niet op te ruimen!

Wat heb je nodig?

Een perforator en een hele grote zak. Of misschien zelfs een kruiwagen voor als je echt grootse plannen hebt ...

Hoe maak je het?

Dat kan je wel raden toch? Je trekt het dichtstbijzijnde bos in en begint als een gek bladeren te rapen. Heb je genoeg voor je knalfeest. Voor je herfst vol pretti-met-confetti? Laat de bladeren eventueel nog wat drogen, nadien kan je beginnen met perforeren! Het is even zwoegen, maar hey: daarna kan je confetti strooien waar en wanneer je maar wilt.

Smokkelen en smullen?

Ontdek het avontuurlijke smokkelpad en beleef wat de natuur te bieden heeft. Ravotten, Klauteren, Klimmen, Bouwen. Loop over een touwparcours en hou jezelf in evenwicht. Na afloop kun je lekker smullen bij Jagersrust.

Het smokkelpad is iedere dag vrij toegankelijk tussen 11.00 uur en 19.00 uur

Meer info over het parcours zie: [Smokkelpad | Jagersrust Velden](#)

Wild zwijn

Uiterlijk

Schouderhoogte van 60-110 cm

Gewicht mannelijk zwijn (keiler) van 60-150 kg

Gewicht zeug van 45-100 kg

Biotoop

Het wild zwijn leeft in uitgestrekte loof- en gemengde bossen, elzenbroekbos, struweel, rietvelden, moerassen en ouder naaldbos met dichte ondergroei.

Leefwijze

Wilde zwijnen zijn voornamelijk actief in de schemer en de nacht. In gebieden met weinig verstoring zijn ze soms ook overdag actief. Jonge mannelijke dieren nemen de laagste positie in en zwakke vrouwtjes staan in rangorde meestal boven sterke keilers. Bij een gering voedselaanbod vallen grotere groepen (rotten) uit elkaar. Een rotte bestaat uit volwassen zeugen, overlopers en biggen en kan tot ongeveer 30 dieren groot zijn. De moederbinding duurt meestal anderhalf jaar, waarbij de vorige worp bij de zeug blijft als zij haar nieuwe worp krijgt. Keilers scheiden zich daarna af en kiezen uiteindelijk een eigen leefgebied, waar ze solitair verder leven. Tijdens de bronst (rauschtijd) voegen de keilers zich tijdelijk weer bij een rotte, nadat ze hun dominantie fel bevochten hebben.

Voortplanting

Rauschtijd: september-januari

Draagtijd: 16-17 weken

Aantal worpen: 1-2 per jaar

Worpgrootte: gemiddeld 7-8 biggen

Voedsel

Wilde zwijnen zijn alleseters en hun dieet bestaat voornamelijk uit gras, eikels, beukennoten, knollen, paddenstoelen, bosuruchten, larven, wormen, slakken, kevers, [jonge konijnen](#), knaagdieren, vogels, reptielen, amfibieën en aas.

Voorkomen

Wilde zwijnen komen vooral voor in de twee aangewezen leefgebieden (Veluwe en Meinweg). Daarbuiten komen er honderden dieren voor in Limburg en Noord-Brabant. Ze leven daar in nulstandgebieden en breiden zich gestaag uit.

Bejaging

Wilde zwijnen rukken op. Niet alleen de Veluwe is een bolwerk van wilde zwijnen, maar ook in Limburg is het wilde zwijn inmiddels een bekende verschijning, zowel binnen het Nationale Park 'De Meinweg' als daarbuiten. In het oosten van Gelderland, Noord-Brabant, Drenthe en Overijssel worden ook wilde zwijnen gesignaleerd. Buiten de beide leefgebieden voor wilde zwijnen (Veluwe en Nationale park 'de Meinweg') worden in principe geen wilde zwijnen geduld. In verband met [schade aan landbouwgewassen](#), verkeersveiligheid en veterinaire risico's geldt hier vaak een nulstandbeleid. Ondanks dit rijksbeleid is sprake van een duidelijke uitbreiding van het leefgebied van wilde zwijnen. In het leefgebied de Veluwe wordt gewerkt met een flexibel populatiebeheermodel. Het afschot wordt bepaald op basis van het voedselaanbod in een bepaald jaar. De gehanteerde cijfers zijn gebaseerd op de maatschappelijke draagkracht van dit gebied. Die draagkracht kan van gebied tot gebied verschillend zijn. De onderbouwing hiervan wordt weergegeven in het faunabeheerplan. Het afschot is in de loop der jaren toegenomen.

De gewenste voorjaarsstand werd de afgelopen jaren niet bereikt. Met name door de hoeveelheid mast, vooral in de vorm van beukenootjes en eikels, werd het toegewezen afschot niet gehaald. Door de overdaad aan natuurlijk voedsel komen de zwijnen niet af op het lokvoer, dat wordt verstrekt ten behoeve van tellingen en afschot. In Limburg worden inmiddels buiten het leefgebied de Meinweg meer wilde zwijnen geschoten dan daarbinnen. Zo bedroeg het afschot in het seizoen 2007/08 in het leefgebied de Meinweg bijvoorbeeld 156 stuks, daarbuiten 329.

Literatuur [Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging](#)

- Lange, R., Twisk, P., Van Winden, A. & Van Diepenbeek, A. (2003). *Zoogdieren van West-Europa*. 2^e druk. Utrecht, KNNV Uitgeverij.
- Montizaan, M.G.E. & Siebenga, S. (2010). Wbe-Databank – populatie- en afschotcijfers. Nieuwsbrief 8. Amersfoort, Koninklijke Nederlandse Jagers Vereniging.
- Spek, G.J., Vereniging Wildbeheer Veluwe (persoonlijke mededeling).